

ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-3-5-10>

 <https://orcid.org/0000-0002-2008-1122>

СЕРГІЙЧУК Олена Миколаївна

кандидатка історичних наук, доцентка,
доцентка катедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
e-mail: serghichukolena@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0001-6972-6350>

ТКАЧЕНКО Лариса Василівна

кандидатка філологічних наук, доцентка,
доцентка катедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
e-mail: larisa_tkachenko_80@ukr.net

УДК 378.147:005.336.2-027.561]:001.895(477:4)(045)

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Розглянуто інноваційні підходи до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти в умовах євроінтеграційних процесів. Уточнено поняття «інноваційний підхід» і визначено певні завдання: впровадження в освітній процес інформаційно-комп'ютерних технологій; впровадження в освітній процес інноваційних форм і методів; застосування нових організаційно-методичних заходів; впровадження в освітній процес системи адекватного оцінювання результатів сформованості професійних знань, вмінь.

Визначено і охарактеризовано впровадження в освітній процес інноваційних підходів в якості технологічного підходу, що передбачає застосування освітніх технологій (комплексу різноманітних форм, методів, способів в освітньому процесі); антропологічного підходу, що передбачає процес саморозвитку і самовиховання майбутнього фахівця; інтегративного підходу, що передбачає інтеграцію сучасних освітніх технологій, методик; інформаційного підходу, що передбачає ефекtywне використання когнітивного потенціалу у здобувачів вищої освіти; суб'єктно-особистісного підходу, що передбачає здатність до самостійної інноваційної діяльності; праксеологічного підходу, що передбачає розвиток особистості студента, пошук вдосконалення практико-орієнтованих технологій і нових способів забезпечення збагачення змісту наукових предметних сфер.

Доведено, що впровадження інноваційних підходів до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої школи сприяє виконанню завдань, а саме: забезпечення мотивації до оволодіння професією; актуалізація схильності здобувачів вищої школи до інноваційних форм, методів; організаційні заходи щодо впровадження в освітній процес інноваційних підходів.

Узагальнюючи вищезазначене можемо констатувати, що послідовне та цілеспрямоване використання вищезначених інноваційних під-

ходів до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти в умовах євроінтеграції сприяє самореалізації, розвитку педагогічного потенціалу, становлення фахівця своєї справи, самоорганізації в педагогічній діяльності, презентації себе як педагога в професійній діяльності.

Ключові слова: *інновація; інноваційний підхід; професійні компетентності; здобувач вищої освіти; євроінтеграційні процеси.*

Постановка проблеми. Вхідження України до Європейського Союзу вимагає здійснення фундаментальних напрямків вищої школи таких як: реформування освітньої системи, переорієнтацію її змісту на цілі сталого розвитку, підвищення якості освіти на інноваційній основі, формування цілісної особистості громадянина.

Інноваційні зміни в освітній галузі України передбачають впровадження новаторських ідей, пошук більш досконалих форм, методів навчання, а також потребу у конкурентоспроможних компетентних фахівцях, здатних до професійного самовдосконалення в сучасному суспільстві, що постійно змінюється і трансформується.

Проблема інноваційних підходів до формування професійних компетентностей здобувачів вищої освіти є актуальною, але на даний час недостатньо дослідженою і потребує уваги науковців. Застосування нових методів і комплексних форм організації у закладах вищої школи передбачають успішність освітнього процесу та формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти.

Аналіз змісту та сутності досліджуваного феномену вказує на ряд суперечностей, що

скаались у теорії і практиці освіти здобувачів вищої освіти, а саме:

- між достатньою розробленістю питань формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти та відсутністю систематизованого наукового обґрунтування щодо інноваційних підходів;

- між наявністю в програмних освітніх документах завдань щодо формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти та відсутністю інноваційного методичного супроводу в освітньому процесі;

- між існуючим у практичному досвіді дидактичного матеріалу, спрямованого на формування професійних компетентностей здобувачів вищої освіти та відсутністю застосування міждисциплінарних зв'язків.

Актуальність означеної проблеми, недостатній рівень її наукового розроблення, необхідність розв'язання означених суперечностей вимагає якісно нового теоретичного та методичного забезпечення студентської молоді до оволодіння фахових знань, інноваційних педагогічних досягнень.

В умовах євроінтеграційних процесів науковці приділяють значну увагу різним аспектам формування професійних компетентностей здобувачів вищої освіти. Базову характеристику професійної компетентності майбутніх фахівців досліджують науковці: В. Бондарь, Н. Бібік, О. Савченко, А. Хомич, І. Шапошникова та інші. Підготовку майбутнього вчителя до впровадження інноваційних педагогічних технологій розкрито у працях І. Богданової, І. Дичківської, О. Комар, О. Пехоти, І. Руснак, С. Сисоєвої, О. Шапран та інші. Формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців розглядають науковці: Н. Бордовська, В. Раєвський, А. Реан, А. Хуторський та інші.

Мета статті полягає у визначенні інноваційних підходів до формування професійних компетентностей здобувачів вищої освіти в умовах євроінтеграційних процесів.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань.

1. Уточнити зміст понять «професійна компетентність», «інноваційний підхід».

2. Проаналізувати науково-методичні джерела щодо застосування інноваційних підходів в педагогіці.

3. Визначити інноваційні підходи до формування професійних компетентностей здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Євроінтеграція України передбачає низку вимог, що гарантують:

- підвищення освітніх послуг і конкурентоспроможність національної системи освіти у світовому вимірі;

- поширення науково-освітньої співпраці між вітчизняними викладачами, студентами та викладацько-студентським складом європейських вищих закладів;

- підвищення якості вищої освіти та здатності випускників до працевлаштування на світовому ринку праці.

Згідно з пропозиціями та рекомендаціями у державних документах, концептуальними положеннями, сутністю та змістом вищої школи актуальною стратегією державної політики є наступні питання:

- вироблення перспективних орієнтирів розвитку й ефективних практик;

- упровадження освітніх інновацій;

- реформування освітньої системи;

- трансформація освітньої системи в ефективну модель освіти, яка б відповідала міжнародним стандартам.

З цього приводу філософ сучасності В. Кремень зазначає, що «лише інноваційна за своєю сутністю освіта може виховати людину, яка живе за сучасними інноваційними законами глобалізації, є всебічно розвиненою, самостійною, самодостатньою особистістю» [1, с. 16].

Відзначимо, що поняття «професійна компетентність» науковці розглядають як комплекс умінь суб'єкта педагогічного впливу особливим чином структурувати наукове і практичне знання з метою кращого вирішення професійних завдань.

Погоджуємось з твердженням В. Петрук, що тлумачить професійну компетентність майбутнього фахівця як «готовність особистості мобілізувати власні ресурси, організовані в систему знань, умінь, здібностей і особистісних якостей, які необхідні для ефективного розв'язання професійних завдань у типових і нестандартних ситуаціях, що становить ціннісне ставлення особистості до цих ситуацій» [2, с. 27].

На думку В. Федіної процес формування професійної компетентності триває протягом усього професійного становлення та поділяється в декілька етапів.

1. *Формування професійних намірів і спрямованості.* Цей етап здійснюється шляхом психологічної та фахової адаптації студентів до майбутньої професії.

2. *Професійна підготовка.* Цей етап здійснюється шляхом оволодіння загальними й спеціальними знаннями та вміннями.

3. *Професіоналізація.* Цей етап здійснюється шляхом набуття професійного менталітету і високоякісного виконання професійної діяльності [3].

Узагальнюючи результати теоретичного аналізу дефініції «професійна компетентність» С. Гончаренко характеризує професійну компетентність як: властивість фахівця, професійні якості; ставлення до цінностей від знань до вмінь; рівень сформованих знань, вмінь і навичок та їх сукупність; сукупність ключової, базової, спеціальної компетентності; інтегративна якість особистості [4, с. 36].

Доречно підкреслити, що компетентність здобувача вищої освіти розглядаємо як інтегровану здатність, яка становить комплекс знань, навичок, вмінь, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці.

Таким чином, проаналізувавши науково-методичну літературу стверджуємо, що поняття «професійна компетентність здобувача вищої школи» є складним багатоаспектним утворенням, що передбачає інтегральну здатність особистості володіти фаховими знаннями та уміннями, контролювати і аналізувати освітній процес, оцінювати якість знань для досягнення мети, шукати нові шляхи та ефективні методи навчання, впевнено володіти сучасними інноваційними методами й технологіями та впроваджувати їх в освітній процес.

Сучасний освітній простір передбачає нові вимоги до формування професійних компетентностей здобувача вищої освіти як суб'єкта інноваційної діяльності. Тому заклади вищої освіти в галузі педагогічної діяльності потребують використання інноваційних підходів [5, с. 20]. У зв'язку з цим Н. Кошечко зазначає, що «з огляду на актуалізацію ідей гуманістичної педагогіки, пріоритетною стає особистісно-зорієнтована технологія навчання, яка передбачає реалізацію методологічних підходів до освіти, максимальне врахування потреб та інтересів студентів» [6, с. 36].

У контексті вищої освіти термін «інновація» характеризується введенням нового в мету, зміст, методи та форми освітнього процесу, організацію самоосвіти майбутнього фахівця. І. Дичківська розглядає інновацію в педагогіці як «цілеспрямовану зміну, що вносить в освітнє середовище нові стабільні елементи та викликають перехід системи з одного стану в інший» [7, с. 22–23].

Сучасні дослідники розглядають «інноваційність» як здатність індивідуума до нового мислення, до переосмислення й удосконалення існуючого, як сучасну характеристику особистості та суспільства загалом.

Термін «підхід» тлумачиться науковцями як «сукупність способів, прийомів розгляду чого-небудь, впливу на кого-небудь, що-небудь, ставлення до кого-небудь, чого-

небудь» [8]. В нашому дослідженні «підхід» розглядається як певна ідея, концепція освітнього процесу.

Отже, *інноваційний підхід* у підготовці здобувачів вищої освіти розуміємо як новий єдиний змістовий комплекс принципів, методів, що використовуються в освітньому процесі.

Інноваційні підходи у підготовці здобувачів вищої освіти передбачають використання в освітньому процесі нові методики викладання, нові форми організації занять, а також нові програми, орієнтовані на зміну вимог до якості освіти:

- 1) застосовуються у дистанційної освіти;
- 2) використовуються у створенні мережевих структур;
- 3) використовуються у створенні інтегрованих міжпредметних курсів з навчання здобувачів вищої освіти.

З огляду на вищевикладене, можемо окреслити певні завдання щодо застосування інноваційних підходів до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти, а саме:

- 1) впровадження в освітній процес інформаційно-комп'ютерних технологій;
- 2) впровадження в освітній процес інноваційних форм і методів;
- 3) застосування організаційно-методичних заходів з метою формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти;
- 4) впровадження в освітній процес системи адекватного оцінювання результатів сформованості професійних знань, вмінь.

У вирішенні певних завдань пропонуємо впровадження інноваційних підходів до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти в якості технологічного, антропологічного, інтегративного, інформаційного, суб'єктно-особистісного, праксеологічного підходів.

Використання *технологічного підходу* до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти розглядаємо як застосування освітніх технологій (комплексу різноманітних форм, методів, способів в освітньому процесі). Технологічний підхід у методичній підготовці майбутніх фахівців розкрито у дисертаційних дослідженнях В. Заболотного, Іваницького, В. Шарко та інших. Науковці враховують оволодіння «високими педагогічними технологіями» і впровадження означеного підходу до формування професійних компетентностей оптимальним, що є «загально-пріоритетною потребою кожного фахівця, яка визначає напрями опанування ними професійних знань, умінь і навичок, котрі в подальшому враховуються при оцінках його професійних якостей» [9, с. 72]. Впровадження тех-

нологічного підходу до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти містить мету, функції, засоби, принципи, етапи, очікуваний результат. Цей підхід уможливає мету постійного оновлення та підвищення якості формування професійних компетентностей. Технологічний підхід сприяє вдосконаленню технології стандартизації змісту професійної освіти з урахуванням компетентнісного підходу.

Використання *антропологічного підходу* в освітній процес до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої школи передбачає процес саморозвитку майбутнього фахівця, який орієнтується на принципах: відповідності, культуровідповідності, соціовідповідності, амбівалентності, принцип гуманізму. Методологічні проблеми організації та опис когнітивної і соціальної характеристики антропології висвітлено в наукових працях В. Андрущенка, С. Довгого, С. Клепка, В. Кохановського, В. Краєвського, В. Литвина, Б. Малицького та інших. Антропологічний підхід стає інноваційним підходом у формуванні здобувача вищої освіти як особистості: її гармонійний розвиток і саморозвиток, розвиток психічних, фізичних, інтелектуальних, моральних та інших сфер особистості на різних напрямках модернізації освіти в умовах євроінтеграційних процесів. Впровадження означеного підходу в освітній процес обумовлений певними вимогами, а саме:

- усвідомленість науково-освітніх завдань, що спрямовані на гармонійний розвиток і саморозвиток особистості;
- антропологічна зумовленість загальнокультурних компонентів у змісті, формах і методах;
- поширення контексту науково-предметного, процесуального, аксіологічного, особистісного компонентів освіти;
- створення освітніх умов;
- впровадження інноваційних форм організації освітнього процесу;
- сформованість освітнього мислення здобувачів вищої освіти.

Застосування *інтегративного підходу* в освітньому процесі до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти базується на інтеграції сучасних освітніх технологій, методик, яка характеризується комплексністю, узагальненістю змісту шляхом взаємовпливу, взаємопроникнення і взаємозв'язку різних дисциплін. Істотний науковий внесок у розроблення теоретико-методологічних основ інтегративного підходу в процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти досліджували О. Антонова, Н. Божко, Т. Бубряк, І. Гузій, А. Коломієць, М. Опачко, Н. Подопрі-

гора, З. Хитра та інші. Цей підхід охоплює всі елементи освітнього процесу і сприяє ефективному формуванню професійних компетентностей здобувачів вищої освіти. Т. Бубряк підкреслює, що «тлумачення поняття «інтегративний підхід» у психолого-педагогічній літературі виступає наукоморфними синонімами слів «поєднання», «єдність», «комбінація», «сума» явищ та процесів, які відбуваються в одному контексті. Таке застосування змістовного терміна розмиває суть і структуру поняття» [10, с. 55].

Досліджуючи впровадження інтегративного підходу в освітній процес майбутніх фахівців Н. Божко стверджує, що: «зміст професійної освіти отримує більш широке в порівнянні з традиційним тлумаченням значення: воно об'єднує в собі весь набір різноякісних знань, умінь і навичок, якостей і властивостей, необхідних не тільки для виконання спеціальних функцій, але і для здійснення життєдіяльності людини. В результаті відбувається цілісний розвиток людини, вдосконалення всього його наявного і придбаного потенціалу» [11, с. 84]. Отже, у результаті реалізації інтегративного підходу в освітньому процесі у здобувачів вищої освіти утворюється єдине освітнє середовище до формування професійних компетентностей, де відкриваються великі можливості для взаємопереходу, взаємодоповнення і взаємотрансформації.

Досліджуючи інноваційні підходи до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти пропонуємо використання *інформаційного підходу*. Питання інформаційного підходу зустрічаються в працях М. Зубка, Р. Калюжного, Ю. Максименка, В. Пилипчука, В. Цимбалоюка, О. Барановського та інших дослідників. Л. Петренко визначає цей підхід як «сукупність методів наукового пізнання, принципів, умов, які відображають інформаційний аспект дійсності, забезпечується інформатикою та реалізується у процесі інформаційно-аналітичної діяльності» [12, с. 154]. Означений підхід до формування професійних компетентностей означає ефективно використання когнітивного потенціалу у здобувачів вищої освіти, що презентується як сукупність процесів пошуку, збирання, зберігання, отримання, аналітико-синтетичної переробки та розповсюдження інформації, що використовується для створення освітніх стандартів. Вагомим підґрунтям інформаційного підходу становить принцип інформаційності, тобто: інформація є універсальною, фундаментальною категорією в освітньому процесі. Впровадження інформаційного підходу в освітній процес розглядаємо як

ефективне використання пізнавального матеріалу, необхідного для формування професійних компетентностей здобувачів вищої освіти.

Іншим інноваційним підходом до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти визначено *суб'єктно-особистісний підхід*, який забезпечує здатність до самостійної інноваційної діяльності. Впровадження в освітній процес суб'єктно-особистісного підходу навчальних закладів висвітлено в працях І. Бега, А. Головка, Т. Дорошенко, О. Дубасенюк, К. Завалко, В. Рибалки, О. Худенко та інших науковців.

Реалізація такого підходу потребує розроблення комплексної програми інноваційного розвитку, яка забезпечуватиме розвиток особистості як суб'єкта інноваційної діяльності. Це дає підстави стверджувати, що ефективність використання означеного підходу впливає на розвиток особистісних якостей, а значить засвоєння професійних знань [13, с. 80–90]. Отже, впровадження суб'єктно-особистісного підходу в освітній процес передбачає вивчення навчального матеріалу, що дозволяє зводити особистісний досвід студентів у відповідність до змісту освіти.

Наступним інноваційним підходом до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти виступає *праксеологічний підхід*, що спрямований на вивчення людської діяльності з позицій оптимальності її здійснення. Праксеологічний підхід у педагогіці досліджуються у розвідках І. Колесникової, Е. Тітової, А. Вербицького, О. Ларіонової та інших.

Вагомим підґрунтям означеного підходу є категорії цінності та змісту, якості, норми, цілі, дії, процедури, результату та продукту, корекції діяльності. В.Полищук стверджує, що «праксеологічний підхід дає змогу виявити ефективні способи орієнтації й удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців на забезпечення їх успішності в майбутній професійній діяльності; встановити зв'язок професійної підготовки фахівців з ефектами їх практичної професійної успішності; фіксувати й інтерпретувати праксеологічно значущі ефекти професійної підготовки» [14, с. 149]. Отже, застосування праксеологічного підходу до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти має вагомий потенціал у розв'язанні проблеми організації освітнього процесу в закладах вищої освіти, і це проявляється як у розвитку особистості студента, так і в пошуку вдосконалення практико орієнтованих технологій і нових способів забезпечення збагачення змісту наукових предметних сфер.

Таким чином, впровадження інноваційних підходів до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої школи передбачає вищий ступінь педагогічної освіти, який передбачає виконання певних завдань, як от:

1) забезпечення мотивації до оволодіння професією;

2) актуалізація схильності здобувачів вищої школи до інноваційних форм, методів;

3) організаційні заходи щодо впровадження в освітній процес інноваційних підходів.

Висновки і перспектив подальших досліджень. Узагальнюючи вищезазначене можемо констатувати, що послідовне та цілеспрямоване використання вищезазначених інноваційних підходів до формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти в умовах євроінтеграції сприяє самореалізації, розвитку педагогічного потенціалу, становлення фахівця своєї справи, самоорганізації в педагогічній діяльності, презентації себе як педагога в професійній діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Кремень В. Освіта в контексті сучасних соціокультурних змін. *Філософія освіти*, 2008. №1–2. С. 15–21.
2. Петрук В. Теоретико-методичні засади формування базових професійних компетентностей у майбутніх фахівців технічних спеціальностей: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2008. 274 с.
3. Федіна В. Формування професійної компетентності у майбутніх фахівців-східнознавців: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Львів, 2009. 252 с.
4. Гончаренко С. Професійна компетентність фахівця вищої школи: історія понять ХХІ ст. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*, 2018. Вип. 155. С. 33–37.
5. Дем'яненко Н. Інноваційні трансформації освітнього простору педагогічного університету. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*, 2015. Вип. 130. С. 20–25.
6. Кошечко Н. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі. *Педагогіка*, 2015. №1(1). С. 35–38.
7. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: підручник, 2-ге вид., допов. Київ, Академвидав. 2012. 352 с.
8. Підхід. *Глумачний словник онлайн*. URL: <http://sum.in.ua/s/pidkhid> (дата звернення 20.07.2023).
9. Андрущенко В., Олексенко В. Високі педагогічні технології. *Вища освіта України*, 2007. №2. С. 70–76.
10. Бубряк Т. Інтегративний підхід у проектуванні професійної життєдіяльності особистості. *Актуальні проблеми психології*, 2014. Т. 7. Вип. 36. С. 51–58.
11. Божко Н. Інтегративний підхід до навчання в контексті реформування системи освіти України. *Молодь і ринок*, 2018. № 7(162). С. 84–89.
12. Петренко А. Теорія і методика розвитку інформаційно-аналітичної компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2014. 409 с.

13. Рибалка В. Особистісний підхід як психолого-педагогічний принцип організації профільної та професійної підготовки учнівської молоді. *Психологія особистісно-орієнтованої професійної підготовки учнівської молоді*: наук.-метод. посіб. Київ; Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. С. 80–90.
14. Поліщук В. Праксеологічний підхід як інноваційна основа вдосконалення професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Педагогіка, соціальна робота*, 2014. Вип. 32. С. 148–150.

References

1. Kremen, V. (2008). Education in the context of modern socio-cultural changes. *Philosophy of education*, 1-2: 15–21 [in Ukr.].
2. Petruk, V. (2008). Theoretical and methodological principles of formation of basis professional competences for future specialists of technical specializations: Extended thesis of Doctor's dissertation in Pedagogy. Kyiv. 274 p. [in Ukr.].
3. Fedina, V. (2011). Formation of professional competence in future specialists in the Eastern field. Extended thesis of PhD dissertation in Pedagogy. Lviv [in Ukr.].
4. Honcharenko, S. (2018). Professional competence of a specialist of a higher school: history of concepts of the 21st century. *Bulletin of the Chernihiv National Pedagogical University named after T. G. Shevchenko. Series: Pedagogical Sciences*, 155: 33–37. [in Ukr.].
5. Demyanenko, N. (2015). Innovative transformations of the educational space of the pedagogical university. *Bulletin of the Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences*, 130: 20–25 [in Ukr.].
6. Koshechko, N. (2015). Innovative educational technologies of learning and teaching in higher education. *Pedagogy*, 1(1): 35–38 [in Ukr.].
7. Dychkivska, I. (2012). Innovative pedagogical technologies: textbook, 2nd ed., suppl. Kyiv: Akademydav. 352 p. [in Ukr.].
8. Approach. *Interpretive dictionary online*. Retrieved 07/20/2023, from <http://sum.in.ua/s/pidkhhid> [in Ukr.].
9. Andrushchenko, V., Oleksenko, V. (2007). High pedagogical technologies. *Higher education of Ukraine*, 2: 70–76 [in Ukr.].
10. Bubryak, T. (2014). Integrative approach in the design of professional life activities of the personality. *Actual problems of psychology*, 7(36): 51–58 [in Ukr.].
11. Bozhko, N. (2018). Integrative approach to learning in the context of reforming the education system of Ukraine. *Youth and the market*, 7(162): 84–89 [in Ukr.].
12. Petrenko, L. (2014). Theory and method of development of informational and analytical competence of managers of vocational and technical educational institutions: Extended thesis of Doctor's dissertation in Pedagogy. Kyiv. 409 p. [in Ukr.].
13. Rybalka, V. (2002). Personal approach as a psychological-pedagogical principle of organization of profile and professional training of students. In *Psychology of personally oriented professional training of students*: Science and method manual. Kyiv, Ternopil: Textbooks and manuals. (PP. 80–90) [in Ukr.].
14. Polishchuk, V. (2014). The praxeological approach as an innovative basis for improving the professional training of future social workers. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Pedagogy, social work*, 32: 148–150 [in Ukr.].

SERHIICHUK Olena

PhD in History, Associate professor, Associate professor of the Department of General Pedagogy and Pedagogy of Higher School,
University of Hryhorii Skovoroda in Pereiaslav

TKACHENKO Larisa

PhD in Philology, Associate professor, Associate professor of the Department of General Pedagogy and Pedagogy of Higher School,
University of Hryhorii Skovoroda in Pereiaslav

INNOVATIVE APPROACHES TO THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCES IN HIGHER EDUCATION ACQUIRES IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES

Summary. The article examines innovative approaches to the formation of professional competences among students of higher education in the context of European integration processes. The concept of "innovative approach" has been clarified and certain tasks have been defined: the introduction of information and computer technologies into the educational process; introduction of innovative forms and methods into the educational process; application of new organizational and methodical measures; introduction into the educational process of a system of adequate evaluation of the results of the formation of professional knowledge and skills.

The introduction of innovative approaches into the educational process as a technological approach, which involves the use of educational technologies (a complex of various forms, methods, methods in the educational process) is defined and characterized; anthropological approach, which involves the process of self-development and self-education of the future specialist; integrative approach, which provides integration of modern educational technologies, methods; an informational approach, which involves the effective use of cognitive potential of students of higher education; the subject-personal approach, which implies the ability for independent innovative activity; the praxeological approach, which involves

the development of the student's personality, the search for the improvement of practice-oriented technologies and new ways of ensuring the enrichment of the content of scientific subject areas.

It is proved that the implementation of innovative approaches to the formation of professional competences among graduates of higher education contributes to the fulfillment of tasks, namely: providing motivation to master the profession; actualization of the propensity of higher school graduates to innovative forms and methods; organizational measures to introduce innovative approaches into the educational process.

Summarizing the above, we can state that the consistent and purposeful use of the above-mentioned innovative approaches to the formation of professional competences among students of higher education in the conditions of European integration contributes to self-realization, development of pedagogical potential, becoming a specialist in their field, self-organization in pedagogical activities, presentation of oneself as a teacher in professional activities.

Keywords: innovation; innovative approach; professional competences; higher education applicant; European integration processes.

Одержано редакцією 21.07.2023
Прийнято до публікації 06.08.2023